

NIDOS 2018 JAARVERSLAG

INHOUD

Voorwoord	2
<i>Waar Stichting Nidos voor staat</i>	5
Niemand wil dat jongeren in de illegaliteit verdwijnen	7
<i>Voogdij en gezinsvoogdij</i>	8
Gevlucht en uitgeprocedeerd, wat nu?	17
<i>Kwaliteitsbeleid</i>	18
<i>Het toelatings-, terugkeer- en opvangbeleid van amv's</i>	23
Ik wil een normaal en veilig leven leiden	26
<i>De opvang gecontracteerd door Nidos</i>	31
Ik ben blij dat ik terug ben bij mijn familie	37
<i>De opvang door het COA</i>	38
<i>De organisatie en de medewerkers</i>	42
In veel gevallen is het contact met Nidos goed	47
<i>ICT</i>	48
<i>Mediabeleid</i>	50
<i>Nidos en Europa</i>	50
Lijst met afkortingen	53
Overzicht (regio-)kantoren medio 2019	54
Algemene gegevens	56

VOORWOORD

Dit jaarverslag informeert u over het werk en de belangrijkste gebeurtenissen van 2018 bij en voor Stichting Nidos.

In dit jaarverslag wordt specifiek aandacht besteed aan de begeleiding van amv's met het perspectief terugkeer. In haar werk is Nidos steeds op zoek naar aansluiting bij de realiteit van de kinderen. Het onderwerp terugkeer is al jaren een realiteit van veel van onze jongeren. Op het moment van dit schrijven zeker, waarin we constateren dat het merendeel van onze jongeren in eerste aanleg een negatieve beschikking krijgt en daarmee ook voorbereid moet worden op de mogelijkheid van terugkeer naar hun land van herkomst. De medewerkers van Nidos zijn hierbij steeds op zoek naar een effectieve manier van belangenbehartiging en begeleiding.

Minderjarigen verlaten hun land om diverse redenen. De boodschap dat een jongere geen verblijfsvergunning krijgt, houdt de jeugdbeschermers en jongeren dagelijks bezig.

Conform onze terugkeervisie blijven we steeds op zoek naar mogelijkheden om jongeren te ondersteunen en hun belangen te behartigen. Ook wanneer het perspectief terugkeer is, waarbij een duurzame terugkeer ons uitgangspunt is.

Vanaf het begin bespreken we, als onderdeel van de begeleiding, het leven in het herkomstland. Zo mogelijk wordt er vanaf het begin contact onderhouden met de familie. Een veilige opvang, in geval van terugkeer, staat hoe dan ook voorop. Vaak is er tijd en rust nodig om uitgeprocedeerde jongeren te laten wennen aan een ander perspectief en te werken aan vertrouwen in de mensen en organisaties waar zij bij terugkeer mee te maken krijgen. Dit betekent dat begeleiding van terugkeer altijd maatwerk is. Goede samenwerking met ketenpartners als DT&V en IOM is van groot belang.

Hoe gecompliceerd één en ander is, wordt in de interviews met de medewerkers, jongeren en de samenwerkingspartners wel duidelijk.

Nidos nodigt u uit kennis te nemen van dit verslag en stelt een eventuele reactie van uw kant zeer op prijs.

Tin Verstegen
directeur-bestuurder

WAAR STICHTING NIDOS VOOR STAAT

Nidos is een landelijk werkende instelling die op algemene grondslag werkt. Zij geeft hulp aan jongeren op grond van de voorziening in het gezag en een maatregel voor jeugdbescherming.

De hulpverlening van Nidos is specifiek gericht op alleenstaande minderjarige vluchtelingen en asielzoekers en jongeren die in Nederland verblijven zonder asielaanvraag en voor wie terugkeer naar het land van herkomst een reële optie is.

Het belang van de kinderen staat hierbij voorop. Voor deze jongeren dient, voor zover het gezag in Nederland niet wordt uitgeoefend, een voogdijvoorziening te worden getroffen. De instelling verzorgt, in het verlengde van de voogdij, de opvang voor een deel van haar pupillen. Tevens voert de instelling de kinderschermingsmaatregel Ondertoezichtstelling uit wanneer het om kinderen uit vluchtelinggezinnen gaat.

Om welke jongeren gaat het nu? Het zijn jongeren die door buitengewone omstandigheden hun vertrouwde omgeving hebben moeten verlaten om zich vervolgens in een voor hen geheel nieuwe sociaal-maatschappelijke en culturele omgeving verder te ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen. De culturele ontworteling, de geringe kennis van- en inbedding in die nieuwe omgeving, tezamen met de vreemdelingrechtelijke positie maakt hen kwetsbaar en vraagt om een opvoeding en begeleiding vanuit respect, veiligheid en bescherming.

Deze visie is gebaseerd op de volgende statements:

- Met amv's (alleenstaande minderjarige vreemdelingen), is niets mis, ze missen iets.
- Het vertrek uit eigen land is voor iedere amv ingrijpend.
- Elke amv komt uit een andere cultuur, heeft een eigen verhaal, eigen verwachtingen van de toekomst en een eigen wil en drijfveer.

Niemand wil dat jongeren in de illegaliteit verdwijnen

Maurits is sinds 2010 werkzaam bij Nidos en sinds een half jaar in de functie van terugkeer functionaris. In deze functie ondersteunt hij collega's bij het terugkeerproces van uitgeprocedeerde jongeren. "Wat zijn de rechten en plichten van de pupil? Hoe maak je de jongere duidelijk wat het proces inhoudt? Wat als een jongere echt niet terug wil? Wat doe je als een jongere 18 is, gedwongen wordt om terug te keren en in de illegaliteit dreigt te verdwijnen? Hoe ga je het gesprek aan met DT&V?"

Waar DT&V en Nidos elkaar ontmoeten, is dat niemand wil dat jongeren in de illegaliteit verdwijnen. "Angst voor misbruik, drugs, een onbeschermd situatie... onze jongeren zijn te kwetsbaar. Wat we soms horen

is dat jongeren na twee jaar het illegale leven niet meer willen en zich melden bij het IOM. Het IOM neemt de jongere als uitgangspunt, de migrant, die zich beweegt over de wereld en die beweging wil het IOM ondersteunen. Onlangs gaven twee Albanese minderjarige jongens uit Albanië aan dat ze terug wilden op een legale manier. Het IOM onderzoekt dan, op verzoek van Nidos, in Albanië wie er voor de jongens kan zorgen, laat ook degene hiervoor tekenen."

Over het IOM

IOM maakt deel uit van de Verenigde Naties en is de internationale organisatie voor migratie. IOM staat voor een ordelijk en humaan migratiemanagement om zo de internationale samenwerking op het gebied van migratie te bevorderen. Zoekt naar praktische oplossingen voor migratieproblemen. Verleent humanitaire hulp aan migranten in nood. En ondersteunt migranten die vrijwillig

terugkeren naar het land van herkomst of doormigreren naar een derde land waar permanent verblijf is gewaarborgd. In Nederland is IOM onder meer betrokken bij hervestiging, relocatie en gezinshereniging van vluchtelingen.

En dan moet je terug

Als een jongere aan het eind van de procedure geen verblijfsvergunning krijgt, komt de IND met een afwijzende beschikking waarin staat dat de jongere binnen een bepaalde termijn Nederland moet verlaten. Die beschikking gaat naar de advocaat, de voogd en DT&V. De regievoerder van DT&V gaat in gesprek

met de jeugdbeschermer om de terugkeer en ondersteuning van

de jongere te bespreken en in gang te zetten.

Maurits: "Onze terugkeervisie geeft aan dat bij terugkeer samenwerking met de jongere en familie noodzakelijk is. Zodra een jongere in Ter Apel aankomt, zoeken we contact met de familie en geven we aan dat hun kind veilig is én dat we hem ook begeleiden in de moeilijke procedure. We nemen ook contact op, wanneer het er qua verblijfsrecht in Nederland niet rooskleurig uitziet.

De opdracht die jongeren meekrijgen is zo groot. In dergelijke gevallen neem ik het liefst contact op met de familie en vertel ik wat er goed gaat én dat we ons zorgen maken. Maar vaak lukt het niet om contact te krijgen. Heel ingewikkeld is dat. En ondertussen wordt er van onze jongeren verwacht dat ze een volwassen gesprek voeren over terugkeren, terwijl hun opdracht hier mislukt is, ze ouder worden en op hun 18e uit de opvang moeten. Die paniek, dat is de grootste frustratie. Hoe kan je van een kind in paniek verlangen dat hij begrijpt dat hij terug moet?"

VOOGDIJ EN GEZINSVOOGDIJ

Voogdij

Voor kinderen die zonder ouder(s) in Nederland asiel aanvragen voorziet Nidos middels tijdelijke voogdij in het gezag. Daarnaast kan de Minister van Justitie andere categorieën minderjarigen aanwijzen die onder voogdij van Nidos kunnen komen. Onder anderen zijn daartoe aangewezen: de minderjarige van wie de moeder onder voogdij staat van Nidos en voor of door wie een aanvraag om een (reguliere) verblijfsvergunning onder de beperking 'verblijf bij moeder' is ingediend en de minderjarige waarvoor een verblijfsvergunning onder de beperking 'slachtoffer-aangever van mensenhandel' wordt ingediend.

Nidos wordt door de rechter benoemd tot voogd op grond van artikel 1:253r Burgerlijk Wetboek.

Artikel 253r BW: *De rechtbank benoemt een voogd indien:*

a één of beide ouders al dan niet tijdelijk in de onmogelijkheid verkeert het gezag uit te oefenen; of

b het bestaan of de verblijfplaats van één of beide ouders onbekend is.

In de meeste gevallen is over de verblijfplaats van de ouder(s) onvoldoende bekend en is het voor hen onmogelijk om het ouderlijk gezag over de kinderen daadwerkelijk uit te oefenen.

Bij afwezigheid van de ouder vervult de voogd de taak van de ouder en ziet toe op een goede uitoefening van de zorg die de jongere geboden wordt en grijpt in als deze zorg niet toereikend is. Dit ingrijpen kan leiden tot aanwijzingen die moeten leiden tot verbetering. Indien deze verbeteringen niet voldoende worden aangebracht of geen oplossing bieden kan de voogd de jongere overplaatsen naar een andere opvangvorm.

Totaal aantal voogdijen (exclusief kortlopende voogdijen in het kader van het Schipholproject):

31-12-2018	3.726
31-12-2017	4.469
31-12-2016	5.678
31-12-2015	5.434

In 2018 werden 1.870 nieuwe voogdijen uitgesproken, waarvan 49 kortlopende voorlopige voogdijen met name in het kader van het Schipholproject (waarover hierna meer), dit zijn er in totaal 54 meer dan in 2017 toen er 1.816 nieuwe voogdijen werden uitgesproken.

Prévoogdij

De prévoogdijfase is de fase tussen de voogdij-intake door de voogd en de voogdij-uitspraak door de kinderrechter. Veelal betreft het ook de eerste fase van de asielprocedure. In de fase van de prévoogdij opereert de jeugdbeschermer volledig als belangenbehartiger van de jongere

Nidos heeft op het aanmeldcentrum (AC) een zogenaamd intakegesprek met de jongere. Op grond van de intake zal de voogdij bij de rechtbank aangevraagd worden.

Na de melding op het AC en naar aanleiding van het intakegesprek wordt door de voogd een beslissing genomen over de meest passende opvang. De meeste jongeren gaan direct door naar een zogenaamde Proces Opvang Locatie (POL) specifiek voor amv's. Na een rust- en voorbereidingstijd van enkele weken zal de algemene asiel (AA)-procedure van start gaan. Afhankelijk van de woonplaats van de jongere zal bepaald worden op welke locatie de jongere de procedure zal volgen. In 2018 waren er AC-locaties voor amv's in Ter Apel en Den Bosch.

Op iedere locatie waar de AA-procedure plaatsvindt, werken jeugdbeschermers van Nidos die de jongeren bij deze procedure begeleiden. Tevens onderhouden zij nauwe contacten met de ketenpartners en met de jeugdbeschermers van Nidos uit de regio's teneinde alles goed te doen verlopen.

Dit geldt overigens niet voor kwetsbare jongeren en kinderen jonger dan 15 jaar die direct vanuit het AC in een opvanggezin worden geplaatst en jongeren die mogelijk slachtoffer zijn van mensenhandelaars en daarom direct in de beschermde opvang worden geplaatst.

De prévoogdij fase duurt totdat de rechtbank met een officiële voogdijbeschikking het voogdijverzoek zal bekrachtigen. In het intakegesprek wordt aan de jongere uitgelegd wie Nidos is en wat Nidos doet. Tevens worden gegevens verzameld over de jongere, zijn familie, en eventueel over het vluchtverhaal en wordt het klachtrecht uitgelegd en uitgedeeld. Ook wordt er gekeken of jongere een mogelijke slachtoffer van mensenhandel is.

Kinderen jonger dan 12 jaar mogen zelf geen asielverzoek indienen. Dit moet een vertegenwoordiger namens hen doen. Dit kan de familie of de voogd zijn. In 2018 werden 1781 intakes verricht die tot een voogdijaanvraag hebben geleid. In 2017 waren dit er 1722.

Voorlopige voogdij Schipholkinderen

Nidos voert de voorlopige voogdij uit over kinderen die op de luchthaven Schiphol achterblijven nadat hun ouders of begeleiders zijn aangehouden en in verzekering zijn gesteld in verband met de verdenking van het plegen van een strafbaar feit. Ook alleenstaande minderjarigen die zelf op Schiphol om reden van het plegen van een strafbaar feit in verzekering zijn gesteld, kunnen bij Nidos onder voorlopige voogdij komen. Binnen Nidos is een apart team samengesteld voor de uitvoering van deze taak.

Om de kinderen van de in verzekering gestelde ouders een zo optimaal mogelijke bescherming te bieden plaatst Nidos deze kinderen op geheime adressen, veelal in (opvang-) gezinnen. Het Schipholteam van Nidos beschikt over eigen opvanggezinnen die speciaal voor deze specifieke doelgroep zijn geselecteerd. Hiermee staat Nidos garant om te allen tijde de instroom zonder enige wachtlijst of vertraging op te vangen. Het team zorgt op een continue basis,

afhankelijk van de instroom, voor het hebben van voldoende en passende opvangcapaciteit. De jeugdbeschermers die deze werkzaamheden uitvoeren werken conform het Schipholprotocol. Het Schipholprotocol is een document waarin de werkzaamheden en de verantwoordelijkheden van de verschillende ketenpartners zijn beschreven.

Voor het uitvoeren van de werkzaamheden conform het Schipholprotocol werkt Nidos nauw samen met de Raad voor de Kinderbescherming regio Haarlem, KMAR-Schiphol afdeling Jeugd en Zeden en de Rechtbank Haarlem. Dit samenwerkingsverband kent een structureel overleg op zowel beleids- als uitvoeringsniveau.

De voorlopige voogdij die door de Raad voor de Kinderbescherming bij de rechtbank wordt aangevraagd, wordt meestal in eerste instantie voor een periode van drie maanden uitgesproken. Circa anderhalf uur nadat de rechter de voorlopige voogdij heeft uitgesproken, zal het kind door de voogd opgehaald worden en in een pleeggezin geplaatst worden. Vervolgens zal de jeugdbeschermer nader onderzoek doen naar het meest wenselijke en passende vervolgtraject voor de jongere. Dat zal altijd in samenwerking en overleg met de ouders/familie van de jongere gebeuren.

Voor het realiseren van het vervolgtraject, werkt Nidos, naast de hiervoor genoemde organisaties, ook nauw samen met de Centrale Autoriteit en de justitiële afdelingen van verschillende Europese en niet Europese landen.

Binnen twee weken nadat de kinderrechter de voorlopige voogdij heeft uitgesproken, vindt er een rechtszitting plaats voor het officieel bekrachtigen van de voorlopige voogdij. Hierbij zijn ouders aanwezig.

In 2018 heeft Nidos over 59 Schipholkinderen de voorlopige voogdij uitgeoefend.

Gezinsvoogdij

In 2018 werd Nidos voor 88 kinderen nieuw benoemd als gezinsvoogd. Nieuwe OTS-en kunnen alleen aan Nidos worden toegewezen door de kinderrechter als het een gezin betreft dat een asielverzoek heeft gedaan en in verband daarmee in een opvangcentrum van het COA verblijft.

Het doel van deze ondertoezichtstelling (OTS) is om het kind te beschermen en in het belang van het kind de opvoedingsrelatie tussen het kind en de ouders te verbeteren. De gezinsvoogd organiseert daarvoor de hulp die nodig is om de opvoedingsproblemen te overwinnen. Het kind kan daarvoor eventueel uit huis geplaatst worden.

De volgende aantallen jongeren werden in het kader van een OTS begeleid:

Per 31-12-2018	313
Per 31-12-2017	338
Per 31-12-2016	240
Per 31-12-2015	206

Er zijn meerdere redenen voor een kinderbeschermingsmaatregel. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van opvoedingsproblemen door een verschillend tempo van integratie van ouders en kinderen wat kan leiden tot problemen in de gezagsrelatie tussen ouders en kinderen. De spanningen van het vluchtelingenschap, de asielpcedure, de gezinsherenigingsprocedure en het ten gevolge daarvan lang van elkaar gescheiden zijn geweest, en het langdurig verblijf in asielzoekerscentra kunnen de opvoedingsrelatie zo belasten dat een gezinsvoogd wordt benoemd om de situatie te helpen verbeteren.

Daarnaast kunnen er problemen ontstaan doordat ouders in het land van herkomst gewend waren hun kinderen in familieverband op te voeden, terwijl zij het in Nederland zonder die familiesteun moeten doen. Ook kan het kinderen betreffen die samen met hun ouders geen recht meer hebben op opvang in Nederland, maar die ook niet kunnen worden verwijderd, waardoor er een opvoedingscrisis kan ontstaan.

Van deze kinderen woont 67% bij hun ouders, 11% in een pleeggezin, 20% in een jeugdinternaat voor behandeling en 2% elders.

Methodiek ontwikkelingen

Ontwikkelingen op het gebied van interculturele kwaliteitsbevordering

Nidos ontwikkelt zich steeds meer als een gespecialiseerde interculturele instelling voor jeugdbescherming aan vluchtelingenkinderen. Kennis die eerst voornamelijk impliciet aanwezig was wordt steeds meer expliciet gemaakt en daarmee ook voor een bredere doelgroep beschikbaar. In 2017 is de impliciete interculturele kennis van Nidos over de begeleiding van vluchtelingenkinderen beschreven in het boek; *Kinderen, gevlucht en alleen; een interculturele visie op de begeleiding van alleenstaande gevluchte kinderen*.

In 2018 is deze kennis als basis meegenomen voor de doorontwikkeling van de methodiek, uitgebreid met interculturele kennis over opvoeden als vluchtelingengezin. Deze kennis maakt deel uit van het in 2019 te verschijnen nieuwe Nidos methodiekboek. De interculturele visie is ook het uitgangspunt van de *te ontwikkelen opvangmethodiek*. In NEO (Nidos eigen opvang) is een eerste versie van de opvangmethodiek op basis van deze visie ontwikkeld. Allerlei ideeën zijn geprobeerd, geëvalueerd en verder ontwikkeld of weer van tafel geschoven. Dit heeft eind 2018 geresulteerd in een eerste versie van de NEO opvangmethodiek gebaseerd op hetgeen werkt in de praktijk. Deze NEO methodiek wordt verder ontwikkeld en meegenomen in de opvangmethodiek die samen met de contractpartners in 2019 verder wordt ontwikkeld.

De interculturele visie van Nidos is in 2018 geïmplementeerd in de regio's en dit zal in 2019 door de regio's binnen de lokale keten worden uitgedragen.

In 2018 is de *interculturele focusgroep* van start gegaan, een inspirerende groep Nidos medewerkers die diversiteit als uitgangspunt heeft. De groep heeft als eerste product een factsheet over echtscheiding in de diverse culturen opgeleverd. Expliciete kennis die de jeugdbeschermers helpt om de problematiek rond echtscheiding na gezinshereniging of bij ondertoezichtstellingen beter te begrijpen en daarmee beter te kunnen begeleiden. Een mooie toevoeging op de kennisdocumenten die in de afgelopen jaren beschikbaar zijn gekomen in het *Info-kennis Centrum Eritrese AMV*, een onderdeel van het Veerkracht project dat Nidos samen met Centrum 45 uitvoert (zie ook pagina 46, Europese projecten).

Nationaliteit en leeftijd

Eind 2018 telden we bij onze pupillen (voogdij en gezinsvoogdij, 18-plus en jongeren voor wie Nidos zich bereid heeft verklaard de voogdij uit te oefenen) 96 verschillende nationaliteiten. De meest voorkomende zijn:

	2018	2017	2016	2015
Eritrea	1288	1436	1733	1587
Syrië	640	935	1517	1954
Somalië	394	447	530	648
Afghanistan	301	424	706	684
Marokko	212	98	72	20
Irak	152	130	145	169

Opvallend is de toename in 2018 van het aantal jongeren met de Marokkaanse nationaliteit. De reden van hun komst naar Nederland is niet evident. Mogelijk heeft het te maken met een strenger beleid t.a.v. deze doelgroep in Zuid-Europese lidstaten. Naast de Marokkaanse jongeren is er in 2018 ook een toename te zien van jongeren uit andere zgn. veilige derde landen, zoals Albanie, Algerije en Gambia.

Leeftijdoverzicht van de *minderjarige* pupillen in percentages:

	2018	2017	2016	2015
Totaal	4198	4583	5860	6317
Tot 12 jaar	14%	10%	10%	13%
12-16 jaar	24%	25%	25%	30%
16-18 jaar	62%	65%	65%	57%

Verblijfplaats

Verblijfplaats van de pupillen op 31 december in percentages:

	2018	2017	2016	2015
COA				
COA grootschalige opvang (Pol en AZC)	17%	15%	18%	53%
COA kleinschalige opvang, incl.				
Beschermde opvang	6%	4%	5%	9%
Nidos				
Kleinschalige woonvoorzieningen				
(KWE's en KWG's)	13%	24%	28%	--*
Gezinsopvang	31%	30%	33%	27%
Anders				
zelfstandig	1%	1%	1%	1%
ouders	12%	11%	5%	4%
jeugdinternaat	3%	3%	2%	1%
diversen	17%	12%	8%	5%

**Met ingang van 2016 is Nidos verantwoordelijk geworden voor de kleinschalige opvang van amv's met een verblijfsvergunning*

De opvang in de kleinschalige woonvoorzieningen van Nidos is in 2018 procentueel gedaald ten opzichte van het voorgaande jaar. Dit is te wijten aan het feit dat in 2018 de doorlooptijden bij de IND zijn opgelopen. Tevens is het percentage met onbekende bestemming vertrokken jongeren (MOB, waarover hierna meer) en verblijf bij ouders toegenomen. Het verblijf bij ouders vloeit voort uit de gerealiseerde gezinsherenigingsaanvragen. Wanneer we de kleinschalige opvang van Nidos afzonderlijk bekijken zien we gedurende het jaar 2018 een procentuele toename van de gezinsopvang ten opzichte van de kleinschalige woonvoorzieningen van Nidos.

Met onbekende bestemming

Het aantal pupillen dat met (MOB) onbekende bestemming is vertrokken maakt evenals voorgaande jaren een groot deel uit van de categorie diversen, en is in 2018 wederom gestegen. De jongeren zijn veelal 16 jaar of ouder en verblijven vaak in de grootschalige opvangvoorzieningen. De grootste groep

nieuwe MOB-jongeren wordt gevormd door jongens uit Marokko, Algerije en Albanië. De helft van hen is binnen drie maanden na aankomst in Nederland MOB gegaan. Veel van hen zijn uitgeprocedeerd of hebben geen asielaanvraag ingediend. Anders dan vorig jaar is er ook een grote groep MOB gegaan voordat ze een beslissing van de IND hebben ontvangen op hun asielverzoek.

Evenals in het voorgaande verslagjaar blijven ook in 2018 de Vietnamese jongeren een zorg omdat ze allemaal met onbekende bestemming vertrekken. In 2018 ging het om 9 jongeren.

Beëindiging voogdij

In 2018 werd bij 2652 jongeren de voogdij beëindigd. Voor 2119 jongeren was het bereiken van de meerderjarige leeftijd de reden. Voor 393 jongeren eindigde de voogdij ten gunste van de gezagsuitoefening door de ouders. Dit heeft te maken met het feit dat er een toename is te constateren van ouders die in het kader van gezinshereniging naar Nederland komen. De andere beëindigingen vloeiden voort uit voogdij-overdrachten aan opvangouders, familie of een andere instelling.

De voogdij vervalt van rechtswege wanneer een jongere 18 jaar wordt. Daarmee stopt de begeleiding vanuit de jeugdbescherming. De jongeren worden geacht zich zelfstandig te kunnen handhaven. De jongeren met een verblijfsvergunning kunnen werken of gebruik maken van studiefinanciering als zij nog studeren en van gemeentelijke voorzieningen indien zij niet kunnen werken. De jongeren die volledig uitgeprocedeerd zijn worden geacht het land te verlaten uiterlijk op hun achttiende verjaardag.

Voortgezette hulpverlening

Eind 2018 ontvingen nog 15 jongeren kortdurende voortgezette hulp na hun achttiende.

Gevlucht en uitgeprocedeed, wat nu?

Anneloes werkt nu drie jaar als jeugdbeschermer. “Ik begeleid jongeren de eerste 3 tot 6 maanden op de POL. En de jongeren zonder verblijfsvergunning op een kleinschalige woonopvang begeleid ik ook. Ja, dat is complex. Geen jongere is hier gekomen om terug te gaan. Ze hebben hun leven geriskeerd, vaak veel geld betaald. Aan mij de taak om wel terugkeergesprekken te voeren en te kijken naar de mogelijkheden.

Concreet gezegd: ik probeer een toekomstplan met ze te maken, met ze mee te denken. Ik voorzie ze van informatie over terugkeer naar eigen land, door naar een ander land, wat als je de illegaliteit in gaat, etc. Ik probeer ook de familie erbij te betrekken. Maar dat lukt vaak niet, want de familie is onbereikbaar of de jongere wil het niet met hen bespreken.

Anneloes houdt tijdelijk ook contact met jongeren die de illegaliteit in gaan of terechtkomen in een ander land. “Ik probeer er op afstand nog even voor ze te zijn. Laatst was er een jongere door DT&V in bewaring genomen. Hij had herhaaldelijk asiel aangevraagd, maar moest toch naar Italië vanwege een Dublin claim. Deze jongen zit nu in een tentenkamp in Italië, het gaat niet goed met hem.

Hij is 17, maar stond in Italië met een andere leeftijd geregistreerd. Heel frustrerend. Via zijn advocaat lopen er nog procedures en daarom houd ik ook contact.”

“Hoe dan ook, ik blijf altijd zoeken naar de mogelijkheden en probeer het beste uit een jongere te halen. Maar dat is niet eenvoudig. Van de uitgeprocedeerde jongeren gaat twee derde vaak niet naar school, want “dan leren ze alleen maar Nederlands”. Ze willen wel een vak leren, maar dat kan alleen als ze de Nederlandse taal beheersen. Veel jongeren willen graag sporten, maar de meeste

sportclubs in Kampen en Dronten willen onze jongeren niet hebben of het

kan niet omdat ze geen eigen bankrekening hebben. En ze zitten hier soms 3 jaar. Schrijnend om te zien dat bij sommigen hun ontwikkeling stagneert. Ik haal veel voldoening uit het contact met de jongeren. Ondanks hun uitzichtloze situatie probeer ik ook te zien wat er wel goed gaat. Sommigen krijgen gelukkig alsnog een verblijfsvergunning of keren wel terug. Maar het kan veel beter allemaal. Een vak leren is voor uitgeprocedeerde jongeren echt heel belangrijk. Ze kunnen ergens aan werken, hebben afleiding en hebben iets geleerd of bereikt waardoor ze minder gezichtsverlies lijden bij familie.”

Anneloes Kamphuis
jeugdbeschermer Nidos in Zwolle

KWALITEITS- BELEID

Algemeen

Sinds 2014 is Nidos een gecertificeerde instelling voor jeugdzorg. Jaarlijks vindt er een audit plaats die uitgevoerd wordt door het Keurmerkinstituut. De uitkomst is steeds dat de grote betrokkenheid van de medewerkers opvalt en wordt de flexibiliteit beklemtoond waarmee Nidos inspeelt op nieuwe (beleids) ontwikkelingen en op het wisselend aantal jongeren.

Cliëntenparticipatie

Nidos blijft onvermoeibaar bezig met zoeken naar manieren om jongeren een stem te geven en te luisteren naar hun ervaringen op de manier die hen aanspreekt. Nidos vindt het belangrijk om vanuit het perspectief en de ideeën van jongeren de kwaliteit van het werk te verbeteren.

Dit wordt onder meer gedaan door een digitaal platform te ontwikkelen waar jongeren straks korte video's van maximaal 1 minuut kunnen plaatsen over onderwerpen die zij belangrijk vinden. Daarnaast zijn jongeren betrokken bij de voorbereiding en het maken van vier voorlichtingsfilmpjes. De voorlichtingsfilmpjes gaan over de asielprocedure, het werk van de jeugdbeschermer, over culturele verschillen in de (seksuele) omgang tussen jongens en meisjes én over wat je als jongere zelf kunt bij een agressie-incident. De filmpjes zijn in meerdere talen beschikbaar. Hierdoor kunnen jeugdbeschermers deze ook

daadwerkelijk inzetten bij hun werkzaamheden en verduidelijken wat jongeren van hen kunnen verwachten.

Voor jongeren zelf komen deze voorlichtingsfilmpjes in de loop van 2019 beschikbaar via de Nidos-App. Zij hebben dan direct toegang tot deze informatie en kunnen zelf hun moment kiezen om ze te bekijken.

Op de Nidos-App kunnen jongeren via hun mobiele telefoon voor hen relevante informatie vinden in de vorm van vlogs, filmpjes en 1-minuut video's.

De jongeren die betrokken zijn bij de ontwikkeling van zowel de Nidos-App als bij de voorlichtingsfilmpjes maken deel uit van de Trusted Juniors. De Trusted Juniors zijn een groep van ongeveer 15 actieve Nidospupillen. Zij willen Nidos graag beter profileren bij de nieuwkomers en geven Nidos gevraagd en ongevraagd feedback op datgene wat in het werk beter kan.

Een andere manier om jongeren en de opvangouders hun stem te geven, gebeurt in de door Nidos al jaren beproefde methodiek van de WorldCafé's. In 2018 hebben 120 opvangouders in drie verschillende WorldCafé's met elkaar gepraat over hoe zij het beleid ervaren. Opvallend is dat er in 2018 vaker dan voorheen twee regio's samen een WorldCafé organiseren. De opvangouders hebben in meerdere regio's gesproken over het omgaan met cultuurverschillen en de samenwerking met de jeugdbeschermers. Deze twee onderwerpen kwamen ook terug in de WorldCafé's met de jongeren. De opvanghouders hebben ook gesproken over meer beladen thema's als seksualiteit en het omgaan met geheimen. De thema's waar bijna 80 jongeren in drie regio's ook over gesproken hebben, zijn: vriendschap, familie, integratie, taboes, de overgang van en naar de POL en de toekomst.

Een groep van zes voormalige amv-ers vormen samen de Connected Youngsters. Zij maken deel uit van een Board en zijn bezig met het opzetten van een community. Het gaat hierbij om een digitaal platform waar amv-ers die 18 jaar worden en voormalige amv-ers virtueel ervaringen kunnen uitwisselen met elkaar en advies kunnen vragen en geven. Ook worden hun plannen om de voogdijperiode bij Nidos voor de jongeren die 18 worden, feestelijk af te sluiten met een festival steeds concreter. Voor het eerst zullen zij een feest

in de zomer organiseren waar rolmodellen en de talenten van de jongeren een centrale plek in zullen nemen.

In 2018 heeft 25% van de jongeren in de drie maanden voorafgaand aan hun 18 jaar feedback gegeven op de kwaliteit van de begeleiding en de resultaten daarvan. Dit gebeurt door het retourneren van een evaluatieformulier eind voorgdij. Het percentage is vergelijkbaar met wat vorig jaar aan formulieren is ontvangen. In totaal hebben 377 jongeren hun mening gegeven over de kwaliteit van de voorgdij. Van de jongeren is 91% tevreden over Nidos en 94% over de jeugdbeschermer. Deze percentages zijn vergelijkbaar met eerdere jaren. De tevredenheid over het bereiken van de resultaten en de doelen neemt daarentegen licht af. De daling met 4% is het sterkst bij de doelen gericht op het sociaal netwerk. Daarna volgt het onderwijs waarover 2% minder tevreden is dan in 2017. Nog lang niet alle jongeren blijken op de hoogte te zijn van de klachtenprocedure, hoewel het verhoudingsgewijs meer jongeren zijn dan in 2017.

Van de jongeren is 80% op de hoogte en 20% van de jongeren kent de klachtenprocedure niet. De meeste jongeren zijn door hun culturele achtergrond niet gewend om kritiek of onvrede te geven. De Trusted Juniors halen inmiddels zelf onvrede en klachten op bij de jongeren. Jongeren die praten met jongeren over hun onvrede, leggen de verbinding en vergroten het vertrouwen dat Nidos naar hen luistert en dat hun mening ertoe doet. De Trusted Juniors zoeken de jongeren in hun eigen woonomgeving op en gaan op een laagdrempelige manier in gesprek over wat hen bezighoudt, leggen de klachtenprocedure uit en vertellen over de vertrouwenspersoon. In Ter Apel hebben de jongeren op een openhartige manier verteld hoe zij de opvang en de begeleiding ervaren. Het mooie is dat deze manier van werken zich vanzelf doorvertelt en dat jongeren elkaar op hun beurt weer informeren over deze manier om hun stem te laten horen.

Klachtenafhandeling

Bij de kennismaking wordt aan iedere jongere en verzorger een folder in de eigen taal gegeven. In die folder staat informatie over Nidos als instelling en de hulpverleningsmogelijkheden die de instelling hen kan bieden. Ook staat in de folder hoe een jongere of zijn verzorger een klacht kan indienen als hij of zij niet tevreden is over de geboden hulp.

Nidos beschikt over een volledig onafhankelijke klachtencommissie die is ingesteld conform de Jeugdwet.

Bij deze commissie zijn er in het verslagjaar vier klachten ingediend. In drie klachtzaken hebben de klagers besloten de klachten bij nader inzien eerst aan de directie van Nidos voor te leggen. Deze klachten heeft de commissie vervolgens als niet geschreven beschouwd.

De vierde klacht is door de commissie in behandeling genomen en heeft uiteindelijk geleid tot ongegrondverklaring van alle zes klachten die door deze klager waren ingediend bij de commissie.

Inzage dossiers

Bij de beëindiging van de hulp aan de jongere wordt het dossier afgesloten en de eindrapportage opgesteld. Het eindrapport wordt met de jongere besproken en overhandigd. Tevens wordt met de jongere overlegd over de termijn waarbinnen het dossier bewaard dient te blijven. De maximale termijn is vijftien jaar na meerderjarigheid. Indien er jongere biologische broertjes/zusjes zijn, wordt het pupildossier bewaard tot vijftien jaar na meerderjarig worden van het jongste biologische broertje/zusje. Indien het een kind van een tienermoeder betreft, wordt ook het pupildossier van de tienermoeder bewaard tot vijftien jaar na meerderjarig worden van haar kind. De jongere kan ook gedurende de hulpverlening kennis nemen van de inhoud van het dossier.

Het recht op privacy van jongeren stond in het verslagjaar centraal in de juridischevoorlichting aan de regiokantoren. Dit ging hand in hand met de inzet van Nidos om op 25 mei 2018 te voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (de AVG). Voor jeugdbeschermers is het van belang dat zij in gesprekken hun pupillen wijzen op hun rechtspositie en het feit dat gegevens alleen zullen worden gedeeld met andere organisaties als zij daarvoor expliciet toestemming geven. Omdat het in het werk van Nidos altijd om minderjarigen gaat, die niet kunnen overzien wat er met hun persoonsgegevens gebeurt, moet dit een regelmatig terugkerend onderwerp van gesprek zijn.

Incidentenregistratie

Jeugdbeschermers beoordelen dagelijks of een gebeurtenis (gemeld door het COA of de contractpartner) valt binnen de gehanteerde definitie van een incident. Indien dit het geval is, wordt in EPD de workflow incidentenregistratie ingevuld.

Nidos dient als gecertificeerde instelling, op grond van de Jeugdwet, dan wel op grond van procesafspraken, calamiteiten en geweldsincidenten te melden bij de Inspecties; te weten bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid. Wanneer een calamiteit of geweldsincident gemeld is, beoordelen de Inspecties of dit incident onderzocht dient te worden. Het verzoek tot onderzoek kan aan verschillende partijen worden toegewezen, te weten Nidos, het COA of de contractpartner. In sommige gevallen besluiten de Inspecties zelf onderzoek te doen. Te allen tijde wordt er gevraagd om het onderzoek uit te voeren in samenwerking met de betrokken ketenpartner(s). Het doel van het onderzoek is om te komen tot basisoorzaken die (mogelijk) ten grondslag liggen aan een incident. Vanuit de gevonden basisoorzaken worden verbetermaatregelen voor de betrokken organisatie(s) geformuleerd. Door te kijken hoe een soort-gelijk incident in de toekomst (mogelijk) voorkomen kan worden, wordt er een leereffect gecreëerd voor de organisatie(s). De Inspecties beoordelen vervolgens of het uitgevoerde onderzoek voldoet aan de door de Inspecties gestelde eisen.

HET TOELATINGS, TERUGKEER - EN OPVANGBELEID AMV'S

De toelating van amv's

Met betrekking tot de toelating is er een specifiek AMV-beleid. Allereerst wordt beoordeeld of een jongere in aanmerking komt voor een verblijfsvergunning asiel. Indien dit niet het geval is dan wordt ingezet op terugkeer en wordt er gekeken of een jongere kan terugkeren bij zijn ouders of andere familieleden en als dit niet mogelijk blijkt, bij opvanghuizen. Wordt helder dat de jongere niet kan terugkeren, dan kan hij in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning buiten schuld voor amv's. Deze verblijfsvergunning wordt verleend als na uiterlijk drie jaar, of zoveel eerder als duidelijk is dat terugkeer geen optie is, blijkt dat adequate opvang buiten de schuld van de jongere niet gerealiseerd kan worden en de amv nog steeds minderjarig is (dus jonger dan vijftien was bij binnenkomst). De vergunning wordt verleend met ingang van de datum van de asielaanvraag en blijft bedoeld voor uitzonderlijke gevallen.

Nidos is van mening dat jongeren zo snel mogelijk duidelijkheid moeten krijgen over hun verblijfsperspectief. Als dit perspectief terugkeer is dient dit zo snel mogelijk te worden gerealiseerd. Kan de overheid de terugkeer niet realiseren dan dient dit als consequentie te hebben dat de jongere alsnog in het bezit wordt gesteld van een verblijfsvergunning. Dit is volgens Nidos een sluitende aanpak. Zo wordt voorkomen dat er een groep jongeren ontstaat die jarenlang in Nederland verblijft en zich hier ontwikkelt tot volwassene, maar

niet wordt uitgezet naar het land van herkomst. Belangrijk punt van aandacht is de invulling van het buitenschuldbeleid voor amv's en de criteria voor de vaststelling van adequate opvang in het land van herkomst. Voor zover Nidos weet, heeft de IND tot op heden twee verblijfsvergunningen op grond van het buitenschuldbeleid verstrekt. Hierdoor groeit de groep jongeren die geen zicht hebben op een verblijfsvergunning en vaak ook niet voor hun achttiende kunnen terugkeren naar een vorm van adequate opvang en dus jarenlang in Nederland verblijven (eigenlijk de groep waarop het kinderpardon zag). Nidos vindt dit een uitermate zorgelijke ontwikkeling.

In de tweede helft van 2018 zwol de maatschappelijke en de politieke discussie over het kinderpardon aan, wat uiteindelijk in het begin van 2019 heeft geleid tot een politiek compromis: het kinderpardon wordt beëindigd met een 'Afsluitingsregeling' waarmee een grote groep kinderen alsnog voor het kinderpardon in aanmerking komt, waarbij het meewerkcriterium soepeler zal worden toegepast. Ongeveer 40 pupillen van Nidos (ots- en voogdij) zullen van deze groep langdurig verblijvende kinderen, deel uitmaken.

CC-benadering: een duurzaam (terugkeer) perspectief voor amv's

In 2013 is er een vernieuwde visie op terugkeer geschreven inclusief een methodische aanpak om (uitgeprocedeerde) amv's adequaat te begeleiden bij een duurzame en veilige terugkeer. In deze terugkeervisie getiteld 'Een duurzaam (terugkeer) perspectief voor amv's: Commitment van het kind en commitment van de familie, de dubbel C benadering', worden op basis van kennis en ervaringen de mogelijkheden verkend en benoemd om te komen tot een aanpak om uitgeprocedeerde amv's adequaat te begeleiden bij een duurzame en veilige terugkeer.

De visie is continu in ontwikkeling. Dit wil zeggen dat bijstelling op ieder moment kan plaatsvinden onder meer naar aanleiding van praktijkervaringen van jeugdbeschermers of derden. Met deze visie wil Nidos, als voogdijorganisatie, bijdragen aan de discussie over duurzame terugkeer en het ontwikkelen van praktische samenwerking met organisaties in Nederland, Europa en landen van herkomst om duurzame terugkeer van amv's te realiseren.

Doel daarbij is duidelijk te maken waar Nidos als voogdijinstelling voor staat en wat de positie van de voogd is in dit geheel. De voogd heeft tot taak de belangen te behartigen van de amv's en hun ontwikkeling te bevorderen. Wanneer een amv zich geconfronteerd ziet met een kansloze asielprocedure en de overheid wil dat hij terugkeert dan heeft de voogd tot taak - ook daarin - de belangen van de amv zo goed mogelijk te behartigen en zijn ontwikkeling te bevorderen. Daarbij is het uitgangspunt van Nidos dat een leven in de illegaliteit schadelijk en daarmee onwenselijk is voor jongeren. Belangrijke thema's binnen deze terugkeervisie zijn onder meer de opvang van jongeren in familieverband en monitoring.

Omdat er door de hoge instroom de afgelopen jaren veel nieuwe medewerkers bij Nidos zijn komen werken bleek het noodzakelijk om op het thema terugkeer een scholing te ontwikkelen. In 2017 en is deze scholing van start gegaan en in 2018 is deze voortgezet. De intentie is dat alle medewerkers van Nidos deze training zullen volgen.

Samenwerking met DT&V

DT&V en Nidos hebben een samenwerkingsconvenant afgesloten. Om de uitvoering hiervan soepel te blijven laten verlopen heeft er eind 2018 een amv-ketendag plaatsgevonden. Naast DT&V en Nidos zijn het COA en de IND daarbij aangesloten. Zo kan het met hele krachtenveld betrokken bij een jongere die moet terugkeren, besproken worden waar zich knelpunten voordoen en hoe deze het best opgelost kunnen worden.

De opvang van amv's

Opvangmodel amv's

Het uitgangspunt van het opvangmodel voor amv's is om de jongeren zo snel mogelijk kleinschalig op te vangen.

Het model is als volgt:

- Kinderen tot 15 jaar worden opgevangen in opvanggezinnen
- Jongeren van 15 jaar en ouder (tenzij zij familie hebben in Nederland of inreizen met een begeleider) worden opgevangen in een POL onder verantwoordelijkheid van het COA

Ik wil een normaal en veilig leven leiden

Op haar 14e kwam ze in Nederland. Gevlucht voor haar vader die haar aan een onbekende wilde uithuwelijken. Zo was het haar zus (nu 22) en broer (nu 28) ook vergaan. Haar zus is inmiddels gescheiden en verstoten door de familie. Haar broer vluchtte op z'n 17e en leidt een zwerfend bestaan in Europa. Kezjana: "Ik was heel erg bang. Mijn vaders wil is wet. Ik wilde echt niet." Na een lange reis kwam ze aan in Arnhem. "Mijn broer was toen in Nederland en heeft me naar Ter Apel gebracht."

Momenteel woont Kezjana in Lelystad, bij Nederlandse pleegouders die ze zelf heeft gevonden. Haar voogd is Anneloes: "Kezjana is een leuke, slimme meid die alles aanpakt. En ik probeer er alles aan te doen dat ze in vrijheid en veiligheid verder kan leven. Het is een complex 'dossier'. We gunnen haar zo ontzettend een fijn leven."

Kezjana gaat dagelijks naar haar oude school in Kampen en zit nu in de derde klas van de Mavo TL. Anneloes, trots: "Ze sprak na een half jaar zo goed Nederlands dat ze naar het reguliere onderwijs kon. Haar vriendinnen zijn allemaal Nederlands, zitten bij haar op school. Verder besteedt ze haar tijd aan voetballen, tekenen en shoppen met vriendinnen." Kezjana houdt van Nederland: "Je bent vrij om zelf keuzes te maken en het is hier veilig." Ze kent Nederland dankzij een interview met een bekende politicus die hier heeft gestudeerd. "Ik las zijn verhaal en toen wist ik dat ik hier wilde zijn."

"En nu moet ik terug. Dat wist ik al na drie dagen in Ter Apel, maar ik ben in beroep gegaan en heb zelfs een klacht ingediend bij het Europese Hof. De Nederlandse overheid denkt dat ze mij in Albanië veilig kunnen opvangen. Ik denk van niet. Ik heb er gewoond, ben er opgegroeid. Weet hoe het is. Er is veel corruptie. Mijn vader kan alles oplossen met geld, hij kent veel mensen. Iedereen is bang voor hem." Anneloes: "DT&V zegt dat er in Albanië adequate opvang is. Wij willen graag in contact komen met de mensen die daar voor Kezjana gaan zorgen. Op die manier kunnen we haar angsten en zorgen

goed overbrengen en vragen of hier rekening mee kan worden gehouden. Ook vinden wij het

Kezjana (16 jaar) Albanië

belangrijk om deze hulpverleners in Albanië informatie te geven over de tijd die Kezjana hier in Nederland heeft doorgebracht. We hebben nu voorzichtig contact, maar dit verloopt best moeizaam." Ondertussen gaat het leven van Kezjana verder en zoekt ze veel afleiding. Ze weet dat ze in Albanië haar school niet kan afmaken, hier wel.

Maar ze heeft geen spijt dat ze hier is gekomen. "Nederland heeft alles wat een mens zou willen: vrijheid, mooie studiemogelijkheden. Ik pak ook veel aan. Heb vrijwilligerswerk gedaan in een bejaardenhuis. In de zomer vier weken stagegelopen bij een vakantiecamp en activiteiten met kinderen gedaan. Ik heb de vrijheid kansen te pakken en dat doe ik ook. Mijn droom? School afmaken, architectuur studeren en een normaal veilig leven leiden in Nederland."

- Na afloop van de Algemene Asielprocedure worden jongeren
 - met een vergunning geplaatst in een opvanggezin of een kleine wooneenheid(KWE)/kinderwoongroep(KWG) onder verantwoordelijkheid van Nidos
 - met een negatief beschikking of een doorverwijzing naar de verlengde asielprocedure in een kleinschalige woonvoorziening van max. 20 kinderen onder verantwoordelijkheid van het COA

De kleinschalige opvang van Nidos wordt georganiseerd door contractpartners (bijna allen instellingen voor jeugdhulp) en door Nidos zelf in KWG's (maximaal 9 jongeren in een huis in een woonwijk met zeven maal vierentwintig uur begeleiding) en KWE's, (maximaal 4 jongeren in een eengezinswoning in een woonwijk met partiële begeleiding op de belangrijke moment op de dag, zoals voor en na schooltijd en in de avonduren).

De kleinschalige woonvoorzieningen van het COA bestaat uit eenheden van 20 jongeren in woningen in woonwijken of op terreinen van voormalige internaten of, voor jongeren van 17,5 jaar en ouder, op het terrein van een AZC.

De eerste opvang van kwetsbare jongeren, waaronder alle kinderen jonger dan 15 jaar, vindt plaats in opvanggezinnen.

De eerste opvang van de overige jongeren vindt plaats op een Proces Opvang Locatie (POL) onder verantwoordelijkheid van het COA. Daarna stromen de jongeren door naar gezinnen of de kleinschalig woonvormen.

Begeleiding

In alle opvangvormen – ook de gezinnen – zullen de jongeren worden begeleid conform het perspectief dat voortvloeit uit hun asielprocedure (terugkeer dan wel integratie). Nidos draagt er zorg voor dat de opvanggezinnen voor deze taak worden toegerust, het COA en de contractpartners dragen er zorg voor dat de medewerkers van de opvanglocaties hiervoor worden toegerust.

Het verblijfsperspectief van jongeren wordt door de jeugdbeschermers van Nidos al in het begin van de begeleiding met de jongeren, hun netwerk, en hun omgeving besproken. Als op grond van beslissingen in de asielprocedure is vast

komen te staan wat het perspectief is van een jongere, terugkeer of integratie, wordt dit toekomstperspectief expliciet als een doel opgenomen in het plan van aanpak voor de jongere.

Wanneer er sprake is van terugkeer wordt dit doel tevens vertaald in concrete, op terugkeer gerichte acties. Te denken valt aan bezoeken aan IOM (Internationale Organisatie voor Migratie), deelname aan praktijk gericht onderwijs dat qua inhoud en beroepsperspectief verband houdt met kansen in het land van herkomst, het leggen van contacten met eventuele familie in het land van herkomst, verkenning met de jongere van de formele stappen die gezet moeten worden voor terugkeer en deelname aan door derden georganiseerde projecten gericht op terugkeer. Met het oog op de effectiviteit zullen de geformuleerde acties maatwerk moeten zijn.

Knelpunten met betrekking tot de (rechts)positie van jongeren

In 2018 was er sprake van een aantal knelpunten die de (rechts)positie van amv's onder druk zet. Dit zijn overigens veelal knelpunten die ook in voorgaande jaren al speelden en in het verslagjaar niet of slechts deels zijn opgelost.

Doorlooptijden IND

De doorlooptijden bij de IND zijn in 2018 weer opgelopen. De IND is bepaalde nationaliteiten, zoals Ertirese asielzoekers strenger gaat toetsen op de geloofwaardigheid van de verklaringen. Dit betekent een langere duur van de asielprocedure en vaak ook een behandeling in de verlengde asielprocedure.

Nidos pleit ervoor om ook de jongeren die vrijwel zeker in het bezit van een verblijfsvergunning zullen komen direct in de kleinschalige opvang van Nidos te plaatsen.

Gezinshereniging

Jongeren die in het bezit worden gesteld van een verblijfsvergunning asiel, hebben recht op gezinshereniging met hun ouders. Dit recht brengt ook in het verslagjaar een aantal problemen met zich mee. Vluchtelingenwerk is in 2016 in verschillende regio's gestopt met het geven van ondersteuning bij gezinshereniging voor amv's en richt zich alleen nog op volwassenen. Dit heeft tot gevolg dat jeugdbeschermers van Nidos de mvv-aanvragen (machtiging tot

voorlopig verblijf) op zich hebben genomen en alle handelingen verrichten die van hen gevraagd worden door de IND in het kader van de mvv-aanvragen. Dit is tijdrovend en juridisch ingewikkeld werk. Het zet ook de begeleidingsrelatie tussen de jeugdbeschermers en de jongeren verder onder druk, want gezinshereniging is het enige waar de jongeren het met de jeugdbeschermers over willen hebben. Begin 2018 werd duidelijk dat Vluchtelingenwerk deze taak niet meer op zich kon nemen. Nidos heeft vervolgens speciale 'gezinsherenigingsfunctionarissen' aangesteld die de gezinsherenigingsprocedure van a tot z voor de jongeren doen, inclusief de contacten met de familie buiten Nederland. Zo wordt de begeleidingsrelatie die de jeugdbeschermer met de jongere heeft hierdoor niet meer belast.

Toename instroom alleenstaande minderjarige vreemdelingen uit Noord-Afrika
In het verslagjaar is de algehele instroom afgenomen. De Eritrese amv-ers vormden in 2018 nog wel de grootse groep. De instroom van Syrische jongeren is wederom behoorlijk gedaald ten opzichte van 2016 en 2017. Het aantal jongeren met een Noord-Afrikaanse nationaliteit heeft zich verdubbeld ten opzichte van het voorgaande jaar. Zij bevinden zich in opvanglocaties van het COA in een uitzichtloze situatie hetgeen vaak leidt tot veel incidenten. COA, DJI en Nidos zijn hierover met elkaar in gesprek geweest om te bezien welke stappen er gezamenlijk nog meer gezet kunnen worden om amv's die op opvanglocaties en/of in de omgeving van die locatie overlast veroorzaken, aan te pakken. Uit de gesprekken blijkt dat voor een aanzienlijk deel van de amv's met overlastgevend gedrag al een passend aanbod bestaat.

Zo is gebleken dat voor enkele amv's een plaatsing in een gesloten setting (JeugdzorgPlus) aangewezen is. Voor de groep amv's waar bestaande maatregelen niet passen, maar waar wel ingegrepen moet worden gezien hun grens overschrijdend gedrag in de opvang en omgeving, is gespecialiseerde opvang en begeleiding nodig. Om hier in te kunnen voorzien heeft Nidos samen met het COA aan het Ministerie voorgesteld een pilot te starten waar Nidos, in afstemming met het COA, deze pupillen in een aangepaste setting met een maximum van 12 plaatsen zal opvangen en begeleiden om te kunnen werken aan onder andere gedrag en het toekomstperspectief buiten Nederland. Het Ministerie heeft hiermee ingestemd.

Opvang van deze jongeren zal plaatsvinden in nauwe samenwerking met contractpartners van Nidos met een Jeugdzorg+ aanbod. De pilot duurt vooralsnog een jaar, waarbij een evaluatie zal plaatsvinden naar het functioneren.

Onderwijs

Het onderwijsaanbod sluit onvoldoende aan bij de mogelijkheden en talenten van onze jongeren. Dit leidt tot ontevredenheid bij veel jongeren. De aansluiting wordt zowel in de vormgeving als in de inhoud van het onderwijs gemist. Het systeem van een klassikaal gedifferentieerd aanbod lijkt niet te werken. Ook de doorstroom naar vervolgonderwijs leidt, als gevolg van lange wachttijden, tot een bron van ergenis bij de jongeren. Het onderwijs ervaart op haar beurt te weinig betrokkenheid vanuit de Jeugdbeschermers en mentoren.

De plek die het onderwijs krijgt in de begeleiding zal op verschillende manieren worden verbeterd. Onderwijs krijgt een nadrukkelijke plek in de nieuwe methodiek waardoor er meer aandacht vanuit de Jeugdbeschermer uit zal gaan naar adequaat onderwijs voor het kind. Ook met onderwijspartners zal de dialoog gezocht worden om de aansluiting met het onderwijs te verbeteren.

DE OPVANG GECONTRACTEERD DOOR NIDOS

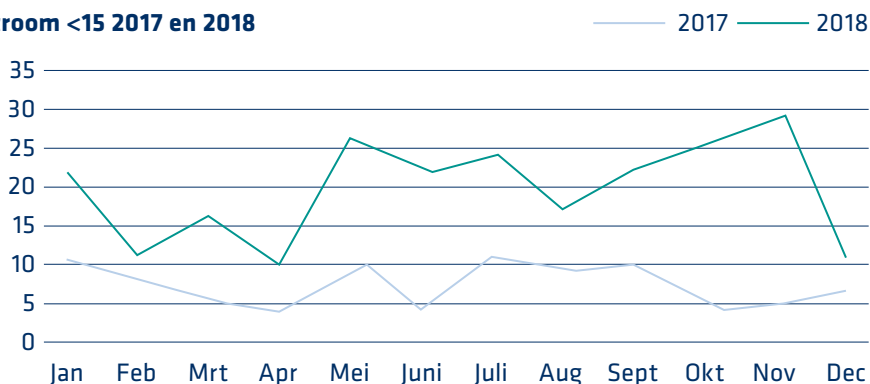
Opvang en Wonen in Gezinsverband (OWG)

Met Opvang en Wonen in Gezinsverband (OWG) biedt Nidos opvang aan een grote groep minderjarige pupillen, waarover Nidos de voogdij heeft. Gaat het in andere vormen van opvang om een (meer) professionele relatie, bij OWG vinden kinderen een natuurlijke omgeving waarbinnen het (kwetsbare) kind een duurzame persoonlijke relatie kan aangegaan, die ook door kan gaan na het 18e jaar. Bij opvang in een opvanggezin wordt aan jongeren, vanuit veiligheid en perspectief, maximale ontwikkelingskansen geboden. Het accent ligt op herstel na de vlucht en zo snel mogelijk het dagelijks leven weer oppakken. Er dient ruimte aan deze jongeren gegeven te worden om zich vanuit hun eigen cultuur, en als dat niet kan dan in ieder geval met veel respect en begrip voor de eigen cultuur, te ontwikkelen naar een eigen persoonlijkheid en zelfstandigheid en te werken aan een eigen netwerk van contacten. Nidos werkt daarom zo veel mogelijk met gezinnen van dezelfde of vergelijkbare culturen als die van de kinderen die zich in Nederland gevestigd hebben.

Kinderen tot en met 14 jaar oud, die zonder verwanten in Nederland arriveren, worden door Nidos altijd direct in een gezin geplaatst, zowel met als zonder verblijfsstatus.

In 2018 werden er 235 kinderen onder de 15 jaar rechtstreeks in OWG geplaatst. Ook kwetsbare kinderen boven de 15 worden waar mogelijk in opvanggezinnen geplaatst.

Instroom <15 2017 en 2018

Jongeren van 15 jaar en ouder worden veelal eerst opgevangen in een POL. Tijdens deze periode vinden de activiteiten plaats in het kader van de rust en voorbereidingstermijn, wordt de algemene asielprocedure doorlopen en wordt het advies over de vervolgovang geformuleerd. Na het verblijf in de POL stroomt de jongere door naar een vervolgovang op basis van een oordeel van de voogd, in overleg met de mentoren van het COA, vanuit het belang van de jongere. Daarbij is de aansluiting van de opvang op de ontwikkeling van de jongere doorslaggevend. Dit betekent dat ook in aansluiting op het verblijf in de POL er de mogelijkheid is van een vervolverblijf in een opvanggezin.

Opvangpool

Nidos beschikt over een groot bestand aan opvanggezinnen. Dit bestand wordt de opvangpool genoemd en wordt beheerd door de OWG werkers. De gezinnen in de opvangpool zijn geworven en gescreend door Nidos.

Daarnaast worden veel jongeren opgevangen bij familie, clan- of stamgenoten; dit zijn de familie-netwerkplaatsen. Ook deze gezinnen worden volledig gescreend.

Veel jongeren worden opgevangen in een zogeheten cultuurgezin. Onder een cultuurgezin verstaat Nidos een gezin dat de cultuur van waaruit de jongere afkomstig is, in belangrijke mate benadert, zo mogelijk doordat (een van de) opvangouders afkomstig (is) zijn uit hetzelfde land van herkomst.

Vanwege de samenstelling van het pupillenbestand is het nodig, gezien de diversiteit van culturen, een breed samengestelde keuzemogelijkheid aan gezinnen te hebben. De OWG werkers werven en screenen steeds nieuwe opvanggezinnen. In 2018 is het aantal opvanggezinnen met een Eritrese achtergrond fors gestegen en is er vanwege de instroom van kinderen met een Noord-Afrikaanse achtergrond geworven onder de Marokkaanse gemeenschap in Nederland.

Aantal jongeren in een opvanggezin

De leeftijdsverdeling van de jongeren in een opvanggezin is eind 2018 als volgt:

jonger dan 12 jaar	241
12 jaar	93
13 jaar	106
14 jaar	152
15 jaar	206
16 jaar	262
17 jaar	238
totaal	1298

In het verslagjaar is 70% van de jongeren die onder de Nidos opvang vallen in een opvanggezin geplaatst. In de leeftijdscategorie 0 t/m 14 zijn bijna alle jongeren in een gezin geplaatst. Voor een beperkt aantal jongeren bleek dat gezinsopvang niet de aangewezen vorm was.

OWG 18+

Begin 2018 heeft de minister van VWS aangegeven dat jongeren in pleeggezinnen langer van pleegzorg gebruik zouden moeten kunnen maken en dat dat pleegzorg standaard tot het 21e verlengd zou moeten worden. Dit heeft in 2018 geleid tot een bestuurlijke afspraak tussen het Ministerie van VWS, Jeugdzorg Nederland en de Vereniging Nederlandse gemeenten dat met ingang van 1 juli pleegkinderen standaard tot 21 jaar in hun pleeggezin kunnen verblijven en dat de pleegouders hiervoor een vergoeding blijven ontvangen. Ondertussen wordt een wetswijziging voorbereid, waardoor ook in de Jeugdwet komt te staan dat pleegzorg standaard tot 21 jaar wordt geboden. Nidos is er steeds vanuit gegaan dat deze regeling ook voor haar pupillen in de OWG-gezinnen

zou gelden. Hierover zijn in 2018 gesprekken gevoerd met o.a. het Ministerie van Justitie en de VNG. Ondertussen zijn er jongeren na hun 18e in een OWG-gezin blijven wonen, met een vergoeding van Nidos.

Begin 2019 heeft Nidos het bericht gekregen dat haar doelgroep niet in deze regeling is meegenomen. Nidos beraadt zich op verdere stappen omdat zij vindt dat amv's hierdoor ongelijkwaardig worden behandeld.

Kleinschalige Opvang

Per 1 januari 2016 heeft Nidos de verantwoordelijkheid voor de opvang van amv's van 15 t/m 17 jaar met een status. Voor deze jongeren die niet in gezinsverband kunnen wonen, hebben we contracten met instellingen die ervaring hebben met de opvang van jongeren, veelal aanbieders van jeugdzorg. De opvang werd in 2018 aangeboden door 16 aanbieders, die samen een vrijwel volledige dekking over Nederland kunnen bieden.

In de opzet van de opvang is gekozen voor kleinschaligheid omdat de ontwikkeling van de jongere daarmee het meest tot zijn recht komt en er getraind kan worden op het leren van vaardigheden die nodig zijn wanneer de jongere, bij het bereiken van 18 jaar, zelfstandig verder gaat. Jongeren worden gestimuleerd om buitenshuis activiteiten te ondernemen en gaan overdag naar school.

Daarbij kennen we de volgende woonvormen:

De Kinderwoongroepen (KWG's) voor 15 en soms 16-jarigen. In de woongroepen is 24-uurs begeleiding aanwezig.

De Kleine Wooneenheden (KWE) bedoeld voor jongeren van 16 en 17 jaar. In een KWE wonen in de regel vier jongeren met begeleiding. Per vier jongeren is gedurende 28 uur per week een mentor aanwezig die hen begeleidt en helpt.

Capaciteit

De capaciteit in opvangplaatsen in de kleinschalige opvang is in 2018 gedaald van 1600 opvangplaatsen in januari, naar ongeveer 900 plaatsen in december.

Aanbesteding

Aangezien de contracten eind 2018 aflopen en de totale omvang van de opvang in de loop van de tijd sterk is afgenomen, is besloten om de opdracht voor de kleinschalige opvang opnieuw aan te besteden. Dit proces heeft erin geresulteerd dat er voor de periode 2019 t/m 2021 acht van de bestaande contractpartners opnieuw zijn gecontracteerd.

Kwaliteitsontwikkeling

In 2016 is een kwaliteitskader voor de opvang vormgegeven. In 2017 is het kwaliteitskader geïmplementeerd bij de gecontracteerde instellingen is het kwaliteitsbeleid ontwikkeld en getest. Vanwege het proces van de aanbesteding dat langer liep dan verwacht, is pas eind 2018 uitvoering gegeven aan het ontwikkelde kwaliteitsbeleid. Hier zal in 2019 verder vervolg aan worden gegeven en worden geëvalueerd.

Inspectietoezicht

De inspecties Jeugdzorg en J&V zijn in het najaar van 2017 een toezicht traject naar de opvang gestart. In het kader van dit traject is aan de gecontracteerde instellingen gevraagd op specifieke locaties een zelfevaluatie uit te voeren. Een bezoek aan enkele locaties, de analyse van de zelfrapportages en een volledig rapport van de zijde van de inspectie is eind 2018 afgerond. De verbetermaatregelen die uit de zelfevaluaties naar voren kwamen zijn ingezet en worden in 2019 verder gemonitord en opgevolgd.

Gemeenten

In het geldende opvangmodel spelen gemeenten een belangrijke rol. Niet alleen vindt de opvang plaats binnen een gemeente; expliciete doelstelling van het beleid is dat jongeren minder verhuizen en doorstromen binnen de gemeente waarin zij wonen. Dit heeft zijn weerslag gekregen in de taakstelling die het Rijk de gemeenten oplegt in het huisvesten van vluchtelingen.

In het Bestuursakkoord, gesloten tussen Rijk en VNG op 27 november 2015, is vastgelegd dat amv direct tellen voor de taakstelling bij plaatsing in de gemeente. In het Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom van april 2016 is vastgelegd dat de VNG en Nidos tot overeenstemming zouden komen over

de overgang van 18- naar 18+ van jongeren in gemeenten. Dit heeft zijn weer-
slag gekregen in de publicatie “Handreiking overdracht amv’s die 18 worden”.

Met de krimp van het aantal opvangplaatsen en het aantal contractpartners,
is ook de opvang in vele gemeenten gekrompen of zelfs helemaal afgebouwd.
Bij volledige afbouw worden de activiteiten in de afgelopen jaren met de
gemeente geëvalueerd.

NEO Nidos Opvang

In 2018 heeft NEO 11 KWE’s in Utrecht (en De Meern) en 6 KWE’s in Huizen.
In totaal biedt NEO in deze KWE’s plek aan 57 jongeren. Per 31 december 2018
wonen er in totaal 26 jongeren. Daarnaast werden er op dat moment nog 25 ex-
amv’s opgevangen. Het team van NEO Nidos Opvang bestaat uit 16 medewer-
kers waaronder een manager en 10 jongerencoaches. Het team werkt volgens
de Proeftuin-methodiek, die is ontwikkeld voor en door NEO Opvang Nidos in
samenwerking met Nidos Voogdij en gedragswetenschappers van Nidos. Deze
methodiek wordt nog altijd aangescherpt en bijgewerkt.

Ik ben blij dat ik terug ben bij mijn familie

Rasha kwam in 2015 aan in Nederland, ze was toen tien jaar. Na twee jaar ging ze terug naar Irak. We skypen met haar om te vragen hoe het nu met haar gaat. En wat we zien, is een stralende Rasha met haar drie broertjes die om de beurt nieuwsgierig meekijken. Nee ze heeft geen spijt dat ze naar Nederland is gevlucht, vier jaar geleden. "Ik heb zwemmen en voetballen geleerd. Ik heb Nederlands geleerd en kon goed praten met mensen. Er waren problemen in mijn land, daarom ben ik gevlucht. Ik ben naar een oom, zijn vrouw en m'n nichtje die al in Nederland waren, gegaan. We hebben in Woerden, Amsterdam en Leeuwarden gewoond. Ik heb veel plekken gezien. Nederland was goed, de mensen waren aardig. De eerste dagen vond ik school niet leuk. De kinderen zeiden niets, later wilden ze wel met me spelen en praten. Ja, ik moest paar keer wisselen van school, maar dat was niet erg."

Rasha en haar familie kregen uiteindelijk geen verblijfsvergunning. "Eerst konden we wel blijven."

Rasha (14 jaar) Irak

M'n oom zei dat we drie jaar moesten wachten. En toen moesten we toch terug. Ik ging toen met Nidos praten. Ik had heimwee, ik wilde naar Irak naar m'n moeder en dat kon gelukkig. Via Turkije ben ik naar Irak gegaan. Het is goed terug te zijn bij mijn familie. Het is veilig in Irak, we hebben geen problemen meer. School vind ik niet zo leuk. Ik ging terug naar groep vijf, dat wilde ik niet, maar ik heb het wel gedaan.

M'n klasgenootjes zeggen steeds: lang meisje kom eens hier, lang meisje ga eens daarheen. Drie van de vijf meisjes zijn niet aardig. Mijn moeder zegt dat ik mooi ben en sterk moet zijn, dat helpt me wel. Het komt vast goed." Voetballen en buitenspelen doet ze niet meer. Ze lijkt er niet onder te lijden. "In Irak mogen meisjes niet alleen buitenspelen. Met m'n moeder en broertjes gaan we elke vrijdag en zaterdag naar het park of shoppen. En ik heb een eigen, grote kamer. Mijn droom? Dat we allemaal bij elkaar blijven. En als ik groot ben dan wil ik dokter worden."

DE OPVANG DOOR HET COA

Woonvoorzieningen

Asielzoekers van 15 tot en met 17 jaar die zonder meerderjarige bloed- of aan-verwanten naar Nederland komen, worden gedurende de eerste periode door het COA opgevangen in een speciale POL-amv (procesopvanglocatie voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen), ook wel aangeduid als POA. Op 31 december 2018 waren er POL's in Almelo, Den Helder, Drachten, Dronten, Echt, Grave, Hogeveen, Leersum, Maastricht, Oisterwijk, Overloon, Ter Apel en Weert.

Tijdens deze periode vinden de activiteiten plaats in het kader van de rust en voorbereidingstermijn, wordt de algemene asielprocedure doorlopen en wordt het advies over de vervolgoptvang geformuleerd. Zoals eerder beschreven worden de jongeren vervolgens doorgeplaatst, afhankelijk van de uitkomst van de algemene asielprocedure naar de voor hen meest geschikte vervolgoptvang: opvang in gezinsverband, KWE/KWG (Nidos) of KWV (kleinschalige woonvoorziening COA)

Amv's van 15 jaar en ouder die nog in procedure zijn of uitgedeed zijn zouden conform beleid moeten worden opgevangen in kleinschalige woonvoorzieningen. Een aantal kleinschalige woonvoorzieningen vormt een zogenaamde COA Regio. Een wooneenheid bestaat uit ongeveer 20 jongeren.

Afhankelijk van de lokale situatie zijn deze woonsituaties gesitueerd in gemeenten, op terreinen van voormalige internaten of op een AZC. Soms zijn er meerdere wooneenheden bij elkaar gesitueerd. Nidos constateert dat het het COA veel moeite kost om de kleinschaligheid, zoals deze in beleid is beschreven, te realiseren.

In 2018 viel er een toename van het aantal incidenten te constateren waarbij veelal jongeren betrokken waren uit de zogenaamde veilige derde landen, vaak Noord-Afrika. Zoals op pagina 29/30 is beschreven heeft Nidos, in nauw overleg met het COA en na goedkeuring van het Ministerie van J&V, begin 2019 een pilot gestart waar een aantal van deze jongeren in een aangepaste setting met een maximum van 12 plaatsen zal worden opgevangen en begeleid om te kunnen werken aan onder andere gedrag en het toekomstperspectief binnen of buiten Nederland.

Beschermde Opvang

In de beschermde opvang in het Noorden en Zuiden (BO) zijn jongeren uit diverse landen opgevangen die mogelijk slachtoffer zijn van mensenhandel. De jongeren komen o.a. uit Syrië, Afghanistan, Mongolië, Kongo, Guinee, Ivoorkust, Myanmar, Vietnam, Bulgarije, Macedonië, Ghana, Oekraïne, Armenië. Veel jongeren zijn getraumatiseerd en hebben standaardgesprekken met de praktijkondersteuner van de huisarts. Verschillende jongeren worden behandeld bij de Evenaar.

Omdat de jongeren in de Beschermde Opvang zich moeten kunnen ontwikkelen en perspectief moeten hebben is er gekozen voor een zogenaamd fasemodel. De eerste faseperiode wordt gebruikt om te onderzoeken in welke situatie de jongere zich bevindt en hoe groot het risico van mensenhandel is.

Er wordt ingezet op creëren van een gevoel van veiligheid bij de jongere en de competenties en ontwikkeling vaardigheden worden gedurende deze fase vastgesteld. Op basis van deze factoren wordt gekeken of een jongere doorgeplaatst kan worden naar een volgende fase, waar de jongere meer zijn of haar dagelijks leven zelf kan invullen. Vanwege de zware problematiek in de groep is het belangrijk om een gestructureerd programma en veel activiteiten aan te bieden.

De laatste fase is de vertrekfase. De jongeren worden begeleid bij de voorbereiding op verblijf in een andere opvang. Hier wordt veel aandacht besteed aan weerbaarheid maar ook omgaan met sociale media en praktische vaardigheden om hun zelfstandigheid te vergroten. De jongeren zijn in deze fase een stuk zelfstandiger en werken samen met elkaar. Het doel is dat de overgang van de BO naar een andere opvang minder groot is en jongeren minder risico lopen eventueel opnieuw in een uitbuitingssituatie terecht te komen.

Nog steeds doen er relatief weinig jongeren aangifte van mensenhandel bij de politie. Advocaten adviseren jongeren vaak om de asielpcedure in te gaan en geen aangifte te doen. Veel heeft zich afgespeeld buiten Nederland. De politie ziet vaak weinig opsporingsindicaties waardoor de jongere minder gemotiveerd is om aangifte te doen. De advocaat schat de kansen in de B8 procedure laag vanwege het hoge aantal septs. Zodra Nidos Ter Apel een jongere heeft geïndiceerd voor de BO en er zijn harde signalen van mensenhandel dan wordt deze jongere direct gemeld bij het Team Mensenhandel en Mensensmokkel.

Visie en missie

Intern heeft een werkgroep een procesbeschrijving BO gemaakt en een visienotitie mensenhandel. De procesbeschrijving is een praktische handleiding voor jeugdbeschermers die in de BO werken of voor jeugdbeschermers die jongeren in de BO willen plaatsen. De visienotitie is een document waarin beschreven wordt wat de visie van Nidos is inzake plaatsing in de BO. Verwachting is dat de visie medio 2019 breed kan worden verspreid.

Multi Disciplinair Team (MDT)

Er wordt gewerkt met een een MDT waaraan verschillende disciplines deelnemen: de regiomanager van Nidos als voorzitter, gedragswetenschappers van Nidos en Jade/Xonar, een medewerker van het Team Mensenhandel en Mensensmokkel, een jeugdbeschermer van Nidos en mentoren van Jade/Xonar. Een keer in de zes weken komen ze bij elkaar om de jongeren die gemiddeld 6 weken in de BO zijn geplaatst te bespreken.

Samenwerking met ketenpartners

Eens per kwartaal is er een Ketenoverleg Beschermd opvang, afgekort het KOBO. De ketenpartners die deelnemen aan dit overleg zijn: COA, Jade of Xonar, Comensha, DT&V, Nidos ACTA en medewerkers van de BO Zuid en Noord, IND, Raad voor Rechtsbijstand, advocatuur, AVIM, IOM. In de praktijk bleek dat er steeds meer gesproken werd over trends, ontwikkelingen en beleid bij de diverse ketenpartners. Er is nog steeds ruimte op de agenda om casussen in te brengen, Nidos maakt daar het meest gebruik van.

Eens per kwartaal vindt er een MDO-overleg plaats met de huisarts, praktijk-ondersteuner huisarts, GGZ De Evenaar en Nidos. Hierin wordt besproken wat de stand van zaken is met betrekking tot de doelgroep van de BO en worden werkafspraken gemaakt. Af en toe schuift ook een medewerker van de ISK hierbij aan, waar de BO-pupillen iedere dag naar school gaan.

Het afgelopen jaar is er geïnvesteerd in de samenwerking met de keten rondom het nieuwe plan van aanpak tegen mensenhandel vanuit het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Nidos heeft deelgenomen aan verschillende workshops georganiseerd door het Ministerie. De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid heeft het plan “samen tegen mensenhandel” eind 2018 gepresenteerd. Onderdeel van dit plan is de regionale samenwerking in de keten om uitbuiting tegen te gaan. De gemeente heeft hierin de verantwoordelijkheid gekregen om dit op te pakken.

DE ORGANISATIE EN DE MEDEWERKERS

In de eerste helft van 2018 zijn er 5 regiokantoren wegens krimp van de organisatie gesloten. Vanaf medio 2018 was het benodigde aantal medewerkers in evenwicht met het aantal pupillen. Hoewel er op een eerder moment rekening werd gehouden met een verdere inkrimping van de organisatie, was dit niet meer nodig. Wel was sprake van een gestage afname van het aantal pupillen. In een aantal regio's was het personeelsverloop op momenten echter te groot en hierdoor ontstonden in deze regio's tijdelijke personeelstekorten. Hierbij ondervonden we dat de arbeidsmarkt krap was geworden en werden er tot eind 2018 in voorkomende gevallen tijdelijk detacheringkrachten ingezet.

Personeelsformatie

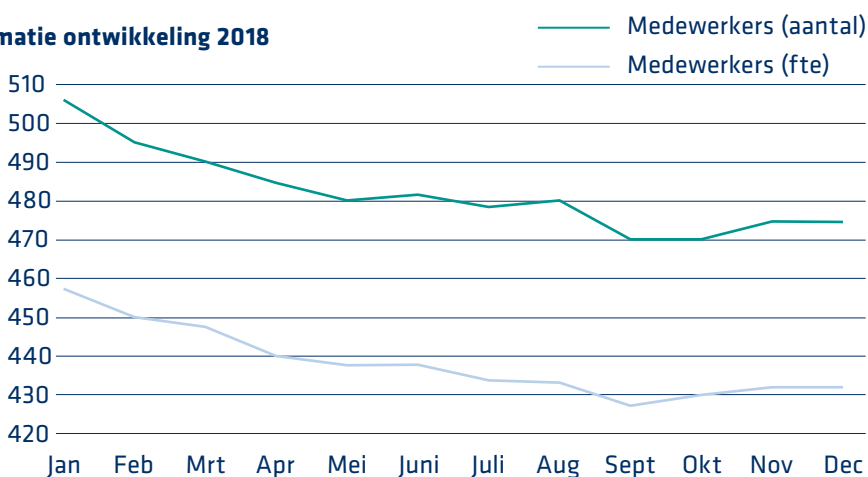
In 2018 traden in totaal 63 medewerkers in dienst en gingen er 94 medewerkers uit dienst, waarmee het aantal medewerkers van Nidos van 506 naar 475 afnam. Het aantal formatieplaatsen, op basis van een volledige arbeidsplaats van 36 uur, daalde van 456 naar 433 fte.

Van de 94 medewerkers die uit dienst gingen, hebben 47 zelf het dienstverband opgezegd, van 34 medewerkers eindigde het dienstverband van rechtswege, met 11 medewerkers is het dienstverband met wederzijds goedvinden beëindigd, 1 medewerker ging met (vroeg) pensioen en 1 medewerker is overleden.

Overzicht aantal medewerkers en formatieplaatsen

Functie	Medewerkers		Formatie	
	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017
jeugdbeschermers	327	352	298	317
regioadministratie	32	43	28	35
regiomanagers	17	22	17	22
hoofdkantoor	99	89	90	82
totaal	475	506	433	456

Formatie ontwikkeling 2018

Scholing en training

Omdat de grootte van de organisatie redelijk stabiel gebleven is, veranderde de focus in het scholingsaanbod. Die was niet meer gericht op nieuwe medewerkers. De 'Functiescholing' is in 2018 twee keer aangeboden. Andere trainingen als 'Rapporteren' en 'Beroepscode & Tuchtrect' namen een prominere plek in. Voor vele jeugdbeschermers is herregistratie in het Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ) in de loop van 2018 aan de orde geweest. Omdat het vanuit het SKJ voor de herregistratie een eis is om de training 'Beroepscode & Tuchtrect' te volgen, is deze training het afgelopen jaar volop aangeboden en zijn alle medewerkers hierin geschoold. In de tweede helft van 2018 is een opfriscursus OTS aangeboden. Deze is vanaf eind september tot begin december tien keer gegeven en werd door medewerkers als ondersteunend voor het werk ervaren.

Het trainingsaanbod van Nidos is voor de komende twee jaar CEDEO gecertificeerd. In de zomer heeft CEDEO het klanttevredenheidsonderzoek over ons interne opleidingsaanbod uitgevoerd. De conclusies van het onderzoeksrapport laten een zeer positief beeld zien van de opleidingen van Nidos. Men is lovend over het opleidingsprogramma. In het rapport is de inhoud en de organisatie van de trainingen belicht, maar ook de uitvoering van de gevolgde trainingen en de kwaliteit van de trainers.

Overzicht van in 2018 aangeboden interne cursussen

- Functiescholing
- Agressietraining
- Beroepscode & Tuchtrect
- Cultuursensitief en actief luisteren (de Luistertraining)
- Het herkennen signalen van mensenhandel
- Ontwikkelingspsychopathologie (OPP)
- Signaleren van en handelen bij radicaliseringproces (naar gewelddadig extremisme)
- Seksualiteit
- Rapporteren
- Begeleiden van jongeren met een terugkeerperspectief (Terugkeer)
- Training OWG
- OTS-opfriscursus
- (Samen)Werken met gezinnen in een interculturele context
- In Balans 2.0 (hoofdkantoor)

Verzuim

In het onderstaande overzicht is het verzuimpercentage in 2018 te zien.

	2018	2017
Verzuim exclusief verzuim i.v.m. zwangerschap	6,1%	5,4%
Meldingsfrequentie	0,7%	0,6%

De trend van het oplopende verzuim in 2017 is helaas doorgezet in 2018. Het verzuimpercentage is met 6,1 boven de eerder door Nidos gesteld norm van 3,8%. Na de zomer van 2018 is het thema inzetbaarheid nadrukkelijk geagendeerd

binnen de organisatie. Er worden voorbereidende stappen voor verbetering in 2019 op het gebied van preventie, het begeleidingsproces bij verzuim en aansturing door managers vanuit een duidelijke visie.

Ontwikkelingen die van invloed waren op het werk van medewerkers

Externe invloed op dagelijkse werk

Medewerkers ervaren en voelen dat bij het belangrijke werk dat ze doen de buitenwereld meekijkt. Verschillende instanties toetsen, vanuit hun eigen perspectief en verantwoordelijkheid, de begeleiding van de jongeren en de kwaliteit van de organisatie. Deze ervaren druk van buiten -controlerende instanties en maatschappij- zal naar verwachting niet minder worden. Dit kan gevoeld worden als controle, maar ook als toets op het goede werk dat we doen. Deze ontwikkeling vraagt om nog meer scherpere en transparantie in het werk.

Nidos kleur in de werkuitvoering

Een ander thema dat in het afgelopen jaar binnen de organisatie en bij medewerkers aan de orde is geweest was de vraag “welke aspecten in de begeleiding van jongeren zijn ‘echt Nidos’”. Dit heeft geleid tot interessante discussies, maar in een aantal gevallen mogelijk ook tot onzekerheid over of medewerkers het werk naar verwachting uitvoeren.

Hierover zijn gesprekken gevoerd en in de tweede helft van 2018 is er op werkinhoud een reeks casuïstiekbesprekingen gevoerd in management overleggen en parallel hieraan in de regionale teamoverleggen. Er is vertrouwen dat deze besprekingen zullen leiden tot meer verbinding en uiteindelijk bij medewerkers tot meer overtuiging en zelfvertrouwen in de uitvoering van het werk.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van Nidos bestaat uit 5 personen (zie voor de samenstelling pag 56) en vergadert vijf keer per jaar tezamen met de bestuurder Nidos. Zij gaan regelmatig op werkbezoek binnen Nidos en daarnaast is de voorzitter betrokken bij de contacten met het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

Naast de reguliere onderwerpen als personele -en organisatorische ontwikkelingen en financiën (begroting en jaarplan, de jaarrekening en het jaarverslag) is in 2018 aan de volgende onderwerpen aandacht besteed: de AVG-compliance

van Nidos: per 25 mei 2018 voldoet Nidos aan de nieuwe Europese regelgeving met betrekking tot bescherming van persoonsgegevens: de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming), de nieuwe bijzonder hoogleraar van de Nidosleerstoel: per 1 juli 2018 is Monika Smit benoemd tot bijzonder hoogleraar Psychosociale zorg voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen bij de Rijksuniversiteit Groningen, zij volgt daarmee Margrite Kalverboer op, het verbetertraject dat door Nidos is ingezet m.b.t. de uitvoering van OTS-en, de mogelijke oprichting van een rechtspersoon jeugdzorg, de pilot 'overlastgevende jongeren' en de diverse lopende onderzoeken en onderzoeksrapporten. Daarnaast hebben leden van de Raad van Toezicht regelmatig overleg met de ondernemingsraad.

In veel gevallen is het contact met Nidos goed

Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) voert het terugkeerbeleid uit en regisseert het vertrek van vluchtelingen die geen recht hebben op een verblijf in Nederland. Samen met andere overheidsdiensten en maatschappelijke organisaties streeft de DT&V ernaar dat vluchtelingen zelfstandig en met perspectief terugkeren. Patricia is senior regievoerder bij DT&V in Zwolle. Samen met haar collega senior coachen zij een team van tien regievoerders. "Ik werk vanaf het begin, sinds 2007 bij de DT&V. Daarvoor werkte ik bij de IND waar toezicht en terugkeer samen waren ondergebracht. Toen werd besloten dit te splitsen, ben ik mee gegaan met de nieuwe organisatie."

Luisterend oor

Naast senior regievoerder, is Patricia ook trainer methodiek en gespreksvoering. "En ik werk de helft van de tijd voor het ketenbreed calamiteiten-team (KCT). Dit is een samenwerking met COA, IND en DT&V. Wij beoordelen meldingen die binnenkomen via IND, COA en DT&V van calamiteiten zoals suïcidaal en zelfdestructief gedrag van asielzoekers en bekijken we hoe te handelen. Ook geven we advies aan de meldende organisatie. Indien nodig gaan we in gesprek. Per maand krijgen we soms wel 200 meldingen binnen, waaronder relatief veel jongeren. De gesprekken die we voeren zijn heel persoonlijk. Het gaat om mensen die écht op een kruispunt van het leven zitten. Wij kijken naar wat iemand nog wel gaande kan houden, hoe triest het verhaal ook is. We bieden een luisterend oor en dat helpt, zo krijgt iemand weer perspectief of moed om door te gaan."

Over Kezjana

Het gesprek komt op Kezjana (zie interview pagina 26). Patricia beaamt dat dit voor DT&V ook een lastige kwestie

is. "De IND heeft beslist dat ze geen vergunning krijgt in Nederland. In Albanië is er adequate opvang voor haar mogelijk, er zijn kindertehuizen. Haar eigen land is verantwoordelijk om ervoor te zorgen dat ze veilig is en er zijn afspraken tussen Albanië en Nederland. Meer kunnen wij niet doen. Ik heb wel respect voor haar zoals ze de dingen voor zichzelf wil regelen. Dat ze terug moet is voor haar heel wrang, maar dat is geen reden voor verblijf." Dan zegt ze: "Wij zijn ook afhankelijk van de politiek en dat is soms ook zoeken. Het zit 'm vaak in de nuances. Regels en beleid zijn strak genoeg. Het gaat om de menselijke maat."

Patricia Emond senior regievoerder bij DT&V Zwolle

Duidelijkere afspraken zijn welkom

Er is regelmatig contact tussen de regievoerders en de jeugdbeschermers van Nidos over de jongeren. "In veel gevallen is het contact goed. Je weet elkaar te vinden en je zoekt samen naar oplossingen. Soms zijn er ook tegengestelde belangen, daar moet je met elkaar uit zien te komen. Op directieniveau zijn er nog wel betere afspraken te maken. Denk aan een visie op terugkeer, bijvoorbeeld in relatie tot in bewaring stellingen. Een in bewaringstelling is voor ons ook de meest heftige maatregel, ook al hoort het bij ons proces. Het is goed om het met elkaar erover te hebben en de frustraties te bespreken. Het gaat om soms kwetsbare jongeren met een aangrijpend vlucht- en reisverhaal. Alle partijen doen hun best om het zo goed mogelijk te doen. Sommige zaken kunnen beter, zoals hoe we bijvoorbeeld het LTO overleg – binnen de vreemdelingen keten op casus niveau inrichten. Ook zoeken we nog hoe we dat gaan doen met de overlastplegers. Hier zijn nog weinig handvatten voor. Duidelijkere afspraken op landelijk niveau en ook tussen Nidos en DT&V hierover zijn absoluut welkom."

ICT

Uitbreiding en Methodiek:

In 2018 is veel energie gestoken in het op sterkte krijgen van de afdeling ICT en het optimaliseren van processen binnen de afdeling applicatiebeheer/ontwikkeling.

Hardware en software:

Technisch gezien was 2018 het jaar van het nieuwe netwerk en de introductie van een nieuwe telefonieoplossing. Alle vestigingen zijn voorzien van nieuwe hardware op gebied van netwerk en vaste telefonie. Ook zijn alle locaties voorzien van een actuele en makkelijk schaalbare zakelijke lijnverbinding. Veel tijd is gaan zitten in het opstellen van procesbeschrijvingen, voor de vervanging van EPD/PRS/EGD en Portaal naar de 'Nieuwe Software'. Het beschrijven was noodzakelijk voor voorbereiding van de Europese Aanbesteding die opgestart is en welke naar verwachting begin 2019 afgerond wordt middels een gunning aan een geschikte leverancier.

Tevens is in 2018 de aftrap gegeven voor een intensiever gebruik van Office365. Resultaat hiervan is een vernieuwd Kennisweb-portaal wat draait op Sharepoint, Het nieuwe Kennisweb-portaal gaat in maart 2019 live. Er is in 2018 een start gemaakt met het ontwikkelen van een App voor de pupillen. De App wordt beschikbaar gemaakt in meerdere talen en de inhoud is specifiek

gericht op het beschikbaar stellen van documenten en video's met betrekking tot zaken die de jongeren bezighoudt.

Informatiebeveiliging:

Op het gebied van informatiebeveiliging zijn flinke stappen gezet. In samenwerking met het AVG-team is een sterke verbetering van de rechtenstructuur bewerkstelligd. Aanvullend op de eisen voor informatiebeveiliging, is ook Mobile Iron geïntroduceerd voor het beter beheren van mobiele devices. Om de mobiele telefonie optimaal te kunnen beveiligen, is in Q4 een pilot uitgevoerd met nieuwe smartphones. Op basis van de bevindingen uit die pilot is besloten voor alle mobiele gebruikers over te gaan tot aanschaf van één standaard type hardware, waarbij alle Nidos gerelateerde gegevens en applicaties in een eigen (beveiligde) omgeving worden aangeboden.

Managementinformatie:

Op het gebied van rapportages (o.a. caseload) is een datawarehouse ingericht, welke middels een 12-maands forecast een beter inzicht geeft in de krimp en groei van de verschillende regiokantoren.

MEDIABELEID

Nidos is graag bereid om journalisten informatie te geven over de instelling zelf en haar werkzaamheden. Op vragen over individuele pupillen wordt niet ingegaan: het belang van de pupil staat voorop. Het doel is om de persoonlijke levenssfeer van de jongere zo goed mogelijk te beschermen en zoveel mogelijk veiligheid voor hen te garanderen.

NIDOS EN EUROPA

Net als in voorgaande jaren is er ook in 2018 op het gebied van voogdij en opvang in verschillende projecten intensief samengewerkt met binnen- en buitenlandse partners.

Het project Veerkracht, dat zich richtte op het verbeteren van de positie van alleenstaande minderjarige vreemdelingen uit Eritrea, heeft in 2018 met het project Veerkracht II een waardige opvolger gekregen. Dit project verbreedt de uitkomsten van Veerkracht naar andere doelgroepen en zal deze structureel inbedden in de voogdijbegeleiding en de opvang. Het zal een geaccrediteerde scholing voor cultural mediators en een cultuur-sensitieve trauma-geïnformeerde aanpak voor het begeleiden van amv's ontwikkelen en implementeren.

In 2018 is er ook hard gewerkt aan het 2-jarige project ProGuard (Professional Guardianship). Voor dit project, dat wordt gesubsidieerd door de Europese Commissie, is Nidos een partnerschap aangegaan met een aantal voogdij organisaties (uit Griekenland, Denemarken, Italië, Kroatië, Letland, Duitsland en Finland) en twee netwerkorganisaties. Het project richt zich op het verder ontwikkelen en versterken van professionele voogdij in Europa. Er is in 2018 een praktische 'toolkit' voor voogden ontwikkeld en er zal in 2019 een pilot accreditatiesysteem voor voogdijsystemen ontwikkelen worden.

Ook financiert de Europese Commissie het eind 2017 opgestarte 2-jarige project PROFUCE waar Nidos partner in is. Dit project is een samenwerking van meerdere organisaties in Italië, Bulgarije en Griekenland met als doel het verwezenlijken van opvang in gezinnen in deze landen. De door Nidos ontwikkelde ALFACA-modules dienen als uitgangspunt en Nidos verzorgt in dit project ALFACA-trainingen in de deelnemende landen. In 2018 is ook het ALFACA II project van start gegaan, dat ALFACA eveneens met Europese subsidie vertaalt naar de praktijk. Dit 18 maanden durende project wordt net als ProGuard vanuit Nidos aangestuurd en de betrokken landen zijn Kroatië, België, Cyprus, Griekenland en Italië.

Een kroon op al het werk is dat Nidos is gevraagd om de formalisering van het 10 jaar geleden mede door Nidos opgerichte ENGI (European Network of Guardianship Institutions) netwerk op zich te nemen. Het belang van een Europees voogdijnet-werk is benadrukt door de Europese Commissie en daaraan verbonden organisaties als EASO en FRA (Fundamental Rights Association). Nidos beschikt sinds september 2018 over budget om gedurende 2 jaar het secretariaat voor dit netwerk te voeren en het officieel op te richten. Het zal de naam European Guardianship Network (EGN) gaan dragen. Eind 2018 heeft al een aantal bezoeken aan mogelijke leden van het netwerk plaatsgevonden.

Gebruikte afkortingen

AA-procedure	Algemene Asielprocedure
AC	Aanmeldcentrum
AFK's	Aandachtsfunctionarissen Kindermishandeling
AMA	Alleenstaande Minderjarige Asielzoeker
AMV	Alleenstaande Minderjarige Vreemdeling
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AZC	Asielzoekerscentrum
BAMw	Beroepsregistratie van Agogische en Maatschappelijk werkers
BO	Beschermde Opvang
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
DJJ	Dienst Justitieel Jeugdbeleid
DT&V	Dienst Terugkeer & Vertrek
EGD	Elektronisch Gezinsdossier
EPD	Elektronisch Pupildossier
EU	Europese Unie
EVF	Europees Vluchtelingen Fonds
EVRM	Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IOM	Internationale Organisatie voor Migratie
IVRK	Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind
KMAR	Koninklijke Marechaussee
KWE	Kleine Wooneenheid
KWG	Kinderwoongroep
MOB	Met Onbekende Bestemming
MVV	Machtiging tot Voorlopig Verblijf
OTS	Ondertoezichtstelling
OWG	Opvang en Wonen in Gezinsverband
P&O	Personeel & Organisatie
POL	Proces Opvang Locatie
PRS	Pupil Registratiesysteem

Overzicht (regio-)kantoren 2019

Locatie	Bezoekadres	Leidinggevende
Alkmaar	Frans Halsstraat 49 1816 CM Alkmaar	Gwen Verboom
Amersfoort	Stadsring 165b 3817 BA Amersfoort	Hurik van Engelen
Arnhem	Kastanjelaan 2 6955 AN Ellecom	Michelle Lammers
Assen	Overcingellaan 13B 9401 LA Assen	Karin Veurink
Breda	Tuinzigtlaan 45 4814 JW Breda	Jetty van Wijlen
Den Bosch	Emmaplein 4 5211 VW Den Bosch	Liesbeth van Andel
Den Haag	Laan van Meerdervoort 51 2517 AE Den Haag	Marijke Bakker
Groningen	Laan Corpus den Hoorn 108 9728 JR Groningen	Korien Dijkstra
Haarlem	Amsterdamsevaart 268 2032 EK Haarlem	Eric Luijten

Locatie	Bezoekadres	Leidinggevende
Instroomteam Den Bosch	Leeghwaterlaan 16 5223 BA Den Bosch	Lambertine Schoemaker
Instroomteam Schiphol	Bezuidenhoutseweg 187 2594 AH Den Haag	Lambertine Schoemaker
Instroomteam Ter Apel	Ter Apelervenen 5 9561 MC Ter Apel	Dick van Gasteren
Ter Apel	Ter Apelervenen 4 9561 MC Ter Apel	Dick van Gasteren
Roermond	Buitenop 8 6041 LA Roermond	Roosmarijn Smeets
Rotterdam	Eudokiaplein 34 3037 BT Rotterdam	Sarcar Aseib
Tilburg	Saal van Zwanenbergweg 7 5026 RM Tilburg	Hans Raats
Zwolle	Ferdinand Bolstraat 25a 8021 ES Zwolle	Milou Fiselier

Algemene gegevens

Stichting Nidos staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 30176667.

Samenstelling Raad van Toezicht Stichting Nidos

Naam	Woonplaats	Functie
Dhr. J. Broertjes	Beilen	Voorzitter
Dhr. R. Andringa	Zwolle	Lid
Mw. E. Boot	Rotterdam	Lid
Mw. D. Ghidei	Amsterdam	Lid
Dhr. J. Wienen	Haarlem	Lid

Bestuur Stichting Nidos

Naam	Functie
Dhr. G.F.M. Verstegen	directeur-bestuurder

Colofon

tekstredactie: Elsbeth Faber
vormgeving/opmaak: Gerard van der Krogt, Utrecht
druk: van de Garde I Jémé, Eindhoven

Utrecht, april 2019

Stichting Nidos

Maliebaan 99
Postbus 13021 3507 LA Utrecht

T 088 501 12 00 F 030 239 12 90
www.nidos.nl

